

Sygn. akt III Ca 700/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2018 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział III Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący – Sędzia SO Mieczysław H. Kamiński

Sędzia SO Agnieszka Skrzekut

Sędzia SO Paweł Poręba (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2018 roku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Skarbu Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego w L.

przy uczestnictwie K. S. i W. S.

o wpis hipoteki przymusowej

na skutek apelacji uczestników

od wpisu Sądu Rejonowego w Limanowej

z dnia 08 sierpnia 2018 r. sygn. akt Dz.Kw. NS1L/00003695/18,

p o s t a n a w i a:

1. ***oddalić apelację,***

2. ***orzec, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.***

(...)

Sygn. akt III Ca 700/18

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

Z dnia 26 września 2018 r.

Sąd Rejonowy w Limanowej Wydział Ksiąg Wieczystych wpisem z dnia 08 sierpnia 2018 r. dokonał ujawnienia hipoteki przymusowej w kwocie 403 827 zł na rzecz Skarbu Państwa Naczelnika Urzędu Skarbowego w L. w dziale IV księgi wieczystej nr (...) prowadzonej dla nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) położoną w L., której uczestnicy K. S. i W. S. są współwłaścicielami na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej. Wpisu hipoteki dokonano na podstawie zarządzenia zabezpieczenia stosowanego przy zabezpieczeniu należności pieniężnych w postępowaniu administracyjnym z dnia 26 kwietnia 2018 r. znak (...). Jak wynika z wniosku o wpis i wskazanego

zarządzenia, zabezpieczenie pozostaje w związku z zaległościami podatkowymi uczestników K. S. i W. S. w kwocie należności głównej 273 288 zł i odsetek 35 930 zł.

Apelację od tego wpisu wnieśli uczestnicy zaskarżając go w całości.

Wnieśli o zmianę postanowienia o wpisie i oddalenie wniosku, bądź o uchylenie postanowienia o wpisie hipoteki przymusowej. W każdym przypadku wnieśli o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania.

Skarżący zarzucili naruszenie:

I. przepisów prawa materialnego, tj.:

a. art. 67 w zw. z art. 65 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece poprzez dokonanie wpisu hipoteki, mimo, iż zarządzenie zabezpieczenia wydane przez Naczelnika US w L. nie jest prawomocne,

b. art. 109 ust. 1 w zw. z art. 110 ww. ustawy poprzez jego zastosowanie, pomimo iż wydana decyzja o zabezpieczeniu jest zaskarżalna i nie może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej,

c. art. 110¹ ww. ustawy poprzez wpisanie hipoteki przymusowej w wysokości 403 827 zł mimo, że wysokość ta nie została ustalona przez Urząd Skarbowy w sposób prawidłowy i w tym względzie wniesione jest odwołanie.

II. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie przez Sąd Rejonowy, iż zarządzenie o zabezpieczeniu przedłożone do sądu przez Naczelnika Urzędu Skarbowego może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej, podczas gdy jest ono nieprawomocne a sprawa będzie przedmiotem zaskarżenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja jest bezzasadna.

Podniesione w apelacji zarzuty są nieskuteczne.

Postanowienie Sądu Rejonowego jest prawidłowe.

Nie zachodzą uchybienia, które Sąd Okręgowy bierze pod uwagę z urzędu, a których skutkiem byłaby nieważność postępowania – art. 378 § 1 kpc.

W postępowaniu wieczystoksięgowym zakres kognicji sądu jest znacznie ograniczony. Ustawodawca zakres tej kognicji uregulował w przepisie art. 626⁸ § 2 kpc, zgodnie z którym rozpoznając wniosek o wpis, sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej.

Sąd rozpoznając wniosek o wpis w księdze wieczystej jest związany stanem rzeczy istniejącym w chwili złożenia wniosku o wpis i kolejnością jego wpływu. Z tego względu wpis do księgi wieczystej może nastąpić jako łączny rezultat złożenia i zbadania wniosku, dokumentów i treści księgi wieczystej. Od daty prawidłowego złożenia wniosku liczą się skutki prawne dokonane na jego podstawie wpisu. Przedmiotem oceny sądu jest jedynie badanie dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę i treści księgi wieczystej (tak: postanowienie SN z 21 lipca 2016 r., II CSK 660/15, publ. LEX nr 2094780).

Podkreślić trzeba, że wpis do księgi wieczystej może być dokonany tylko na podstawie dokumentu będącego dowodem mającym znaczenie dla ustalenia stanu prawnego nieruchomości.

Przepisy szczególne określają formę, rodzaj i treść dokumentu niezbędne do powstania, zmiany treści, przeniesienia czy wygaśnięcia prawa podlegającego wpisowi do księgi wieczystej. Takim dokumentem, który może stanowić podstawę wpisu do księgi wieczystej są m.in. decyzje i akty administracyjne.

Dokonany przez Sąd Rejonowy w Limanowej w księdze wieczystej uczestników nr (...) wpis hipoteki przymusowej znajduje swe uzasadnienie w świetle zarządzenia zabezpieczenia z dnia 26 kwietnia 2018 roku stosowanego przy zabezpieczeniu należności pieniężnych w związku z decyzją o zabezpieczeniu Naczelnika Urzędu Skarbowego z dnia 20 kwietnia 2018 r. znak (...).

Wpis ten w istocie odnosi się do postępowania zabezpieczającego dotyczącego należności podatkowych uczestników względem Skarbu Państwa jako wierzyciela, które toczyło się na drodze administracyjnej.

Po myśli art. 154 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954 z późn. zm.) organ egzekucyjny dokonuje zabezpieczenia należności pieniężnej, jeżeli brak zabezpieczenia mógłby utrudnić lub udaremnić egzekucję, w szczególności jeżeli stwierdzono brak płynności finansowej zobowiązanego czy unikanie wykonania przez zobowiązanego obowiązku przez nieujawnianie zobowiązań powstających z mocy prawa lub nierzetelne prowadzenie ksiąg podatkowych.

Takie okoliczności zachodzą w niniejszej sprawie, bo w zarządzeniu zabezpieczenia wskazano brak płynności finansowej zobowiązanego, unikanie przez zobowiązanego obowiązku.

Zgodnie z art. 164 § 1 pkt. 2 ww. ustawy organ egzekucyjny dokonuje zabezpieczenia należności pieniężnej między innymi przez obciążenie nieruchomości zobowiązanego hipoteką przymusową.

Do oceny zarządzenia zabezpieczenia z punktu widzenia zgodności jego wystawienia z przepisami u.p.e.a., upoważnione są zaś jedynie organy administracji pod kontrolą sądów administracyjnych.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 2016 r., II CSK 439/15 (nie publ.) wyjaśnił, że z art. 35 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 z późn. zm.), który ma zastosowanie do zabezpieczenia hipoteką przymusową zobowiązań podatkowych należy wywieść, że zarządzenie zabezpieczenia wydane na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej tylko wtedy, gdy może być wystawione na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji bez wydawania decyzji określającej lub ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego lub orzekającej o odpowiedzialności za to zobowiązanie.

Art. 33 § 1 i 2 ordynacji podatkowej stanowi, że zobowiązanie podatkowe przed terminem płatności może być zabezpieczone na majątku podatnika, a w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim także na majątku wspólnym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że nie zostanie ono wykonane, a w szczególności gdy podatnik trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań o charakterze publicznoprawnym lub dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku, które mogą utrudnić lub udaremnić egzekucję. Zabezpieczenia w okolicznościach wymienionych w art. 33 § 1 o.p. można dokonać również w toku postępowania podatkowego lub kontroli podatkowej, przed wydaniem decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego, lub określającej wysokość zobowiązania podatkowego, lub określającej wysokość zwrotu podatku. Dokonanie zabezpieczenia wymaga wówczas wydania przez organ podatkowy decyzji o zabezpieczeniu, w której określa przybliżoną kwotę zobowiązania podatkowego (art. 33 § 4 o.p.). Decyzja ta jest podstawą do wystawienia zarządzenia zabezpieczenia na wynikającą z niej przybliżoną kwotę zobowiązania podatkowego.

Elementy zarządzenia zabezpieczenia określone zostały w art. 156 § 1 u.p.e.a. oraz wydanym na podstawie zawartej w nim delegacji, rozporządzeniu Ministra Finansów dnia 16 maja 2014 r. w sprawie wzoru zarządzenia zabezpieczenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 645). Zarządzenie zabezpieczenia zawiera m.in. podanie treści obowiązku podlegającego zabezpieczeniu, podstawy prawnej tego obowiązku, a w przypadku zabezpieczania należności pieniężnej - także określenie jej wysokości, wskazanie podstawy prawnej zabezpieczenia obowiązku, wskazanie okoliczności świadczących o wystąpieniu możliwości utrudnienia bądź udaremnienia egzekucji, ale także klauzulę organu egzekucyjnego o przyjęciu zarządzenia zabezpieczenia do wykonania.

Do wykonania zabezpieczenia w postaci wpisu hipoteki przymusowej dochodzi w postępowaniu wieczystoksięgowym.

Jeżeli organ egzekucyjny jest jednocześnie wierzycielem podlegającej zabezpieczeniu wierzytelności (jak w niniejszej sprawie), to samodzielnie składa wniosek o wpis hipoteki przymusowej, po nadaniu zarządzeniu zabezpieczenia klauzuli o skierowaniu go do wykonania.

Istnienie podstaw do wydania zarządzenia podlega ocenie organu egzekucyjnego, który z urzędu lub na wniosek wierzyciela zaopatruje je we wskazaną klauzulę w toku czynności podejmowanych na podstawie art. 156 § 1 i 157 § 1 u.p.e.a. Organ, który opatrzył zarządzenie zabezpieczenia klauzulą o jego skierowaniu do wykonania bierze odpowiedzialność za zweryfikowanie podstaw do wydania zarządzenia zabezpieczenia. Podstawy te nie mogą być ponownie badane w postępowaniu, które zmierza do wykonania zabezpieczenia, a taki charakter ma postępowanie o wpis hipoteki przymusowej.

Podsumowując powyższe wskazać trzeba, iż w okolicznościach niniejszej sprawy zarządzenie zabezpieczenia, na podstawie którego miałyby być ustanowiona hipoteka przymusowa musiało być opatrzone przez organ egzekucyjny klauzulą o przyjęciu do wykonania (art. 164 § 3 u.p.e.a.). Nadanie sądowej klauzuli wykonalności było zbędne.

We wniosku wierzyciela o wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej nr (...) wymóg ten został zachowany.

Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie podziela pogląd, iż jeżeli hipoteka przymusowa jest ustanawiana na podstawie zarządzenia zabezpieczenia na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej zobowiązanego i jego małżonka, wymagane jest przedłożenie sądowi wieczystoksięgowemu zarządzenia zabezpieczenia wystawionego na zobowiązanego i jego małżonka, zgodnie z art. 27c u.p.e.a. w zw. z art. 166b u.p.e.a

Zarządzenie zabezpieczenia z dnia 26 kwietnia 2018 r. ten wymóg spełnia.

Odnosząc się zaś do zarzutów apelacji wskazać trzeba, iż po pierwsze nietrafny jest zarzut uczestników naruszenia przez Sąd I instancji art. 67 w zw. z art. 65 ustawy z dnia 06 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece. (Dz.U. 2017 poz. 1007).

Art. 67 wyjaśnia, iż do powstania hipoteki niezbędny jest wpis w księdze wieczystej.

Z kolei art. 65 ust. 1 definiuje jedynie instytucję hipoteki, wskazując, iż w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka).

W ocenie Sądu Okręgowego nie wiadomo czemu uczestnicy formułą taki zarzut, bo wskazane przepisy to przecież przepisy ogólne, określające czym jest i czemu służy instytucja hipoteki. W sprawie znaczenie mają zaś przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji wyżej omówione regulujące kwestię zabezpieczenia roszczeń.

Skarżący nieskutecznie zarzucają naruszenie art. 109 ust. 1 w zw. z art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece – poprzez ich zastosowanie.

Bezzasadny jest przy tym – z racji o których była już mowa - zarzut, iż skoro wydana decyzja o zabezpieczeniu jest zaskarżalna to nie może być podstawą dokonania wpisu hipoteki.

Przepis art. 110 pkt 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece stanowi wprost, że hipotekę przymusową można uzyskać także na podstawie zarządzenia zabezpieczenia określonego w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W niniejszej sprawie hipoteka została wpisana na podstawie „zarządzenia zabezpieczenia stosowanego przy zabezpieczaniu należności pieniężnych” z 26 kwietnia 2018 r. wydanego na podstawie art. 155 ustawy o postępowaniu

egzekucyjnym w administracji (k. 69 akt KW) i zawiera wszystkie elementy, o których mowa w art. 156 tej ustawy, co zostało zresztą potwierdzone klauzulą o skierowaniu zarządzenia do wykonania.

Zarządzenie takie może być zatem bez wątplenia podstawą wpisu hipoteki przymusowej (por. uzasadnienie postanowień SN z 9 sierpnia 2016 r., II CSK 710/15, publ. LEX nr 2107092).

Nieskuteczny jest zarzut uczestników naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 110¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece – poprzez wpisanie hipoteki w wysokości 403.827 zł mimo, że wysokość ta nie została ustalona przez urząd skarbowy w sposób prawidłowy, co też zdaniem uczestników jest przedmiotem zaskarżenia w drodze administracyjnej.

Zgodnie z art. 110¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece - wierzyciel może żądać wpisu hipoteki przymusowej na sumę nie wyższą niż wynikająca z treści dokumentu stanowiącego podstawę jej wpisu do księgi wieczystej. Jeżeli z dokumentu tego nie wynika wysokość sumy hipoteki, suma hipoteki nie może przewyższać więcej niż o połowę zabezpieczonej wierzytelności wraz z roszczeniami o świadczenia uboczne określonymi w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki na dzień złożenia wniosku o wpis hipoteki.

Z zarządzenia zabezpieczenia wynika, że wierzytelność główna wynosi 273288 zł, odsetki 35 930 zł. Zatem hipoteka ustanowiona do kwoty 403 827 zł mieści się w granicach wyznaczonych w tym przepisie.

W konsekwencji powyższych rozważań należy wskazać, iż bezzasadny jest także zarzut błędnych ustaleń faktycznych.

Ograniczony zakres kognicji sądu, o czym była już mowa wyżej, nie pozwalał na badanie podnoszonych w apelacji kwestii, a stanowiących wyłącznie zarzuty co do prawidłowości postępowań administracyjnych i wydanych w ich toku decyzji. Sąd wieczystoksięgowy nie posiada uprawnień do badania w/w kwestii i jest związany załączonymi do wniosku decyzjami administracyjnymi stanowiącymi podstawy wpisu.

Z tych przyczyn apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu, o czym orzeczono jak w pkt. 1 sentencji na zasadzie art. 385 kpc i art. 13 § 2 k.p.c..

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono jak w pkt. 2 postanowienia na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c..

(...)